

Victimele torturii, cu despăgubiri pe hârtie

Pentru moldovenii supuși la chinuri fizice și morale singura șansă de a obține repararea prejudiciilor este CEDO. În instanțele naționale pot primi, în rare cazuri, cel mult 3.000-5.000 de lei.

În toamna anului trecut în instanțele naționale a fost înregistrat un precedent: unul dintre tinerii bătuți de polițiști după 7 aprilie 2009 a obținut prejudicii morale în instanțele naționale, după o decizie definitivă a Curții Supreme de Justiție (CSJ). După doi ani de procese, Nicolae Bairactari, ajutat de avocatul său Alexandru Postică, a reușit să demonstreze că a fost maltratat de către colaboratorii organelor de urmărire penală în aprilie 2009.

DESPĂGUBIREA-RECORD, AȘTEPTATĂ DE PATRU LUNI

Astfel, în octombrie 2011, Curtea Supremă de Justiție a obligat statul să-i plătească prejudicii morale de 55.000 de lei. Inițial, Nicolae solicitase despăgubiri de 80.000 de lei. Prima instanță i-a satisfăcut integral cererea, însă Curtea de Apel a redus suma la 5.000 de lei. Ulterior, CSJ a decis printr-o hotărâre irevocabilă să oblige statul la plata a 55.000 de lei. Tânărul își așteaptă de patru luni banii. Deși spune ca aceștia nu acoperă integral prejudiciul moral cauzat, se arată satisfăcut de decizia CSJ. Potrivit lui, majoritatea victimelor torturii și ale relelor tratamente fie primesc sume simbolice, fie nu li se oferă nimic. Nicolae Bairactari consideră că cei doi ani de procese reprezintă un termen rezonabil, în raport cu alte dosare care se examinează mai mult de 3-4 ani.

Potrivit lui Nicolae Bairactari, mulți dintre tinerii care au devenit victime ale torturii sau relelor tratamente și-au

pierdut încrederea în sistemul judiciar și de multe ori renunță să meargă mai departe. Tânărul îi încurajează și pe alții să nu cedeze. Mai mult, spune că este gata să ofere consultații gratuite și sfaturi celor care încearcă să obțină despăgubiri pentru că au fost maltratați de polițiști.

PRETENȚII RESPINSE

Alți tineri bătuți și umiliți în comisariatele de poliție în aprilie 2009 n-au avut însă sorți de izbândă în instanță. Alexandru Cucu a fost reținut la 8 aprilie, fără explicații, de câțiva polițiști în civil. Aceștia l-au escortat la Comisariatul General de Poliție, unde i s-a întocmit un proces-verbal administrativ pentru că ar fi „ultragiat și opus rezistență colaboratorilor de poliție”. Alexandru mărturisește că a fost bătut în cel mai groaznic mod și forțat să semneze procesul-verbal scris de oamenii legii. Potrivit lui, a doua zi a fost dus în biroul nr.214 al Comisariatului General de Poliție, unde a fost bătut cu pumnii și cu bastonul de cauciuc.

În instanță, Alexandru Cucu l-a acuzat pe unul dintre polițiști, Valeriu Bobuțac, că l-ar fi maltratat și a solicitat prejudicii morale în valoare de 100.000 de lei. La 16 iunie 2011, magistratul Ion Țurcan de la Judecătoria Centru a emis o decizie de achitare a lui Valeriu Bobuțac, argumentând că fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii. Astfel, acțiunea civilă inițiată de către Cucu împotriva lui Bobuțac a fost respinsă ca fiind neîntemeiată. Nemulțumit de decizie, la 29 iunie 2011, Alexandru Cucu a atacat hotărârea la Curtea de Apel și afirmă că de atunci procesul este târăgănat. Tânărul nu-și pierde speranța și este decis să meargă până la capăt în cazul în care nici Curtea de Apel nu-i va face dreptate.

PREJUDICIILE „SIMBOLICE” DUPĂ ANI DE PROCESE

Juriștii de la Asociația Promo-Lex, care au reprezentat în

procese mai multe victime ale torturii, susțin că, de regulă, instanțele naționale dictează drept despăgubiri morale pentru persoanele torturate și supuse relexelor tratamente sume simbolice, de 3.000-5.000 de lei. Asta chiar dacă li s-ar cuveni zeci de mii de lei. Sumele sunt similare în majoritatea cazurilor, fără a ține cont de prejudiciul cauzat. Juristul Vadim Vieru spune că aceste decizii ale judecătorilor moldoveni sunt nejustificate. Potrivit lui, este vorba despre „o practică învechită, iar motivele acordării unei recompense mici rămân necunoscute”. „De obicei, prima instanță stabilește o sumă cât de cât rezonabilă, dar Curtea de Apel o reduce semnificativ, pe motiv că este prea mare și prejudiciile nu se egalează cu despăgubirile cerute”, spune Vadim Vieru.

Lilia Potângă de la Promo-Lex a explicat că prejudiciul moral se stabilește în funcție de cheltuielile suportate pentru tratamentul persoanei. Cu cât această sumă este mai mare, cu atât valoarea despăgubirii crește. „Totul depinde de prejudiciul suferit și de argumentarea cererii pe care o face reclamantul când solicită despăgubiri. Însă judecătorii noștri nu prea țin cont de această regulă”, spune Lilia Potângă.

MAI BINE PUȚIN DECÂT DELOC

Fostul judecător al Curții Constituționale Nicolae Osmochescu îi apără pe magistrați. El consideră că deciziile care stabilesc cuantumul prejudiciilor morale pentru victimele torturii sunt corecte. „Despăgubirile morale cuprinse între 3.000-5.000 de lei sunt reale, iar statul le achită mult mai repede decât pe cele de zeci de mii de lei. De ce să stabilești un prejudiciu de 55.000 de lei, ca și în cazul Bairactari, dacă această sumă nu poate fi achitată de către stat? Decât să obții despăgubiri mari și să nu vezi banii, e mai real ca sumele să fie mici, dar banii primiți”, spune Nicolae Osmochescu.

Fostul judecător recunoaște că, de multe ori, instanțele stabilesc sume simbolice pentru a cruța bugetul țării.

Potrivit lui, majoritatea celor care au maltratat persoane sunt achitați și scapă fără a fi pedepsiți. Și asta pentru că judecătorii nu vor să „păteze” imaginea colegilor. După evenimentele din aprilie 2009 Procuratura Generală a inițiat 58 de dosare penale pe numele persoanelor cu funcții de răspundere acuzate de tortură, în special colaboratori de poliție. În instanța de judecată au ajuns doar jumătate din ele, restul au fost clasate.

Articolul a fost elaborat de Centrul de Investigații Journalistice în cadrul campaniei „Jurnaliștii pentru eliminarea torturii și protecția victimelor torturii și relelor tratamente”, cu suportul UE și PNUD.

Sursa: Adevarul.ro/moldova